

Ocena realizacji zadań oświatowych w województwie kujawsko- pomorskim w kontekście sytuacji finansowej JST

**Kujawsko-Pomorska Wojewódzka
Rada Dialogu Społecznego
Toruń, 18 lutego 2020 r.**

Zadania oświatowe JST

Na gruncie przepisów ustaw ustrojowych samorządu terytorialnego zadania oświatowe są ujmowane jako zadania własne j.s.t. Art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym stanowi, iż zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne gminy obejmują sprawy z zakresu m.in. edukacji publicznej. Podobnie kwestię uregulowano w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Stąd wynika też obowiązek zapewnienia przez j.s.t. bezpiecznych i higienicznych warunków działania szkół. Obowiązkiem organu prowadzącego jest bowiem wykonywanie remontów i inwestycji, wyposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do realizacji programów nauczania. Samorządy przeprowadzają i wdrażają reformę strukturalną oświaty, czego wynikiem jest sieć szkół i placówek.

Zadania oświatowe JST

Z dniem 1 stycznia 1994 r. obowiązkowym zadaniem własnym gmin jest prowadzenie szkół podstawowych, z wyjątkiem szkół podstawowych specjalnych i artystycznych (art. 104 u.s.o. z 1991 r.).

Z dniem 1 stycznia 1999 r. samorząd powiatowy wykonuje zadania publiczne o charakterze ponad gminnym w zakresie edukacji publicznej (art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym) a samorząd województwa - zadania publiczne o charakterze wojewódzkim w zakresie edukacji publicznej (w art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa).

Zadania oświatowe j.s.t. to nie tylko zakładanie i prowadzenie szkół i placówek, ale zgodnie z art. 4 pkt. 28 i art. 11 ust. 2 u.p.o. również zapewnienie kształcenia, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej na określonym poziomie, które może być realizowane w różnych formach szkolnych, a nawet pozaszkolnych a także zapewnienie wychowania i opieki.

KURATORIUM OŚWIATY
W BYDGOSZCZY

Zadania oświatowe JST

Art. 8 ustawy z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe stanowi, że zadaniem: gminy jest zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli oraz szkół podstawowych,

powiatu jest zakładanie i prowadzenie szkół podstawowych specjalnych, szkół ponadpodstawowych oraz placówek wymienionych w art. 2 pkt 3-8 (m.in. schroniska młodzieżowe, placówki kształcenia ustawicznego, praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, młodzieżowe ośrodki wychowawcze) oraz zapewnienie warunków prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych w szkołach i placówkach (art. 11 u.p.o.),

samorządu województwa jest zakładanie i prowadzenie publicznych placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek pedagogicznych oraz szkół i placówek wymienionych w ust. 16 o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym (m.in. ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, centra kształcenia zawodowego i ustawicznego, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze).

Finansowanie zadań oświatowych JST

Zasady finansowania zadań oświatowych określa ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych:

- Część oświatowa subwencji ogólnej (Rozdział 2),
- Finansowanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek (Rozdział 3),
- Rozliczenia finansowe między jednostkami samorządu terytorialnego (Rozdział 4),
- Opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego (Rozdział 5),
- Dotacja celowa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego (Rozdział 6),
- Wyposażenie szkół oraz szkół polskich w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe (Rozdział 7),
- Finansowanie świadczeń pomocy materialnej (Rozdział 8),
- Finansowanie programów regionalnych, lokalnych i rządowych (Rozdział 9),
- Inne dotacje udzielane z budżetu państwa (Rozdział 10).

Finansowanie zadań oświatowych JST

Zadania oświatowe j.s.t. w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej, są finansowane na zasadach określonych w ustawie o f.z.o. oraz w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (art. 3 ust. 1 ustawy o f.z.o.). Środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych j.s.t., w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach j.s.t. (art. 3 ust. 2 ustawy o f.z.o.).

Jednak baza tzw. dochodów własnych j.s.t., które uzyskiwane są we własnym zakresie na podstawie przepisów prawa, okazuje się niewystarczająca nawet do sfinansowania realizacji zadań własnych. Konieczne jest zatem uzupełnianie przez państwo dochodów samorządowych. Środki przeznaczane na dofinansowanie zadań własnych przyjmują postać subwencji, które nie są zaliczane do dochodów własnych i stanowią odrębną pozycję w dochodach budżetów jednostek samorządu. Natomiast w obowiązującym systemie prawnym nie ma przepisu, z którego wynikałoby, iż budżet państwa gwarantuje w subwencji oświatowej, środki na pokrycie wszystkich wydatków na realizację zadań oświatowych j.s.t.

Finansowanie zadań oświatowych JST

Przepisy dotyczące podziału części oświatowej subwencji ogólnej (w skrócie nazywanej subwencją oświatową) oraz jej rezerwy zawarte są w art. 28 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Sposób podziału subwencji oświatowej między poszczególne j.s.t. określa corocznie, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania (art. 28 ust. 6).

Z kolei dofinansowanie zadań oświatowych w formie dotacji reguluje art. 42.

Środki uzyskane z budżetu państwa w ramach subwencji ogólnej oraz dochodów własnych jednostki samorządu przeznaczają na finansowanie zadań oświatowych poprzez uchwalane corocznie budżety. W stosunku do szkół i placówek, dla których są organami prowadzącymi, j.s.t. zachowują daleko posuniętą samodzielność w przydziale funduszy oraz ustalaniu zasad gospodarki finansowej.

Dochody JST i subwencja oświatowa

Dochody JST rosną bardzo dynamicznie. W latach 2016-2018, dzięki dobrej koniunkturze gospodarczej oraz uszczelnieniu systemu podatkowego, dochody jednostek samorządu terytorialnego wzrosły o 38 mld zł, w tym dochody własne wzrosły o ponad 17 mld zł.

Zawarte w projekcie ustawy budżetowej na rok 2020 wydatki na subwencje ogólne dla j.s.t. wynoszą przeszło 66 mld zł i są wyższe o 5,8 mld zł od analogicznych wydatków ujętych w ustawie budżetowej na rok 2019.

Subwencja oświatowa – obok dotacji i dochodów własnych – jako jedno z trzech źródeł finansowania zadań oświatowych w ostatnich czterech latach (2015-2019) wzrosła o 16 procent, łącznie o ponad 6,5 mld zł.

Subwencja oświatowa na rok 2019 wyniosła 46,9 mld zł i była wyższa w stosunku do roku 2018 o 3,8 mld zł, tj. 8,9 proc. Jest to nominalnie najwyższy wzrost wysokości subwencji oświatowej w historii. Samorządy otrzymały do podziału dodatkowo 1 mld zł na pokrycie kosztów wrześniowej podwyżki pensji nauczycieli.

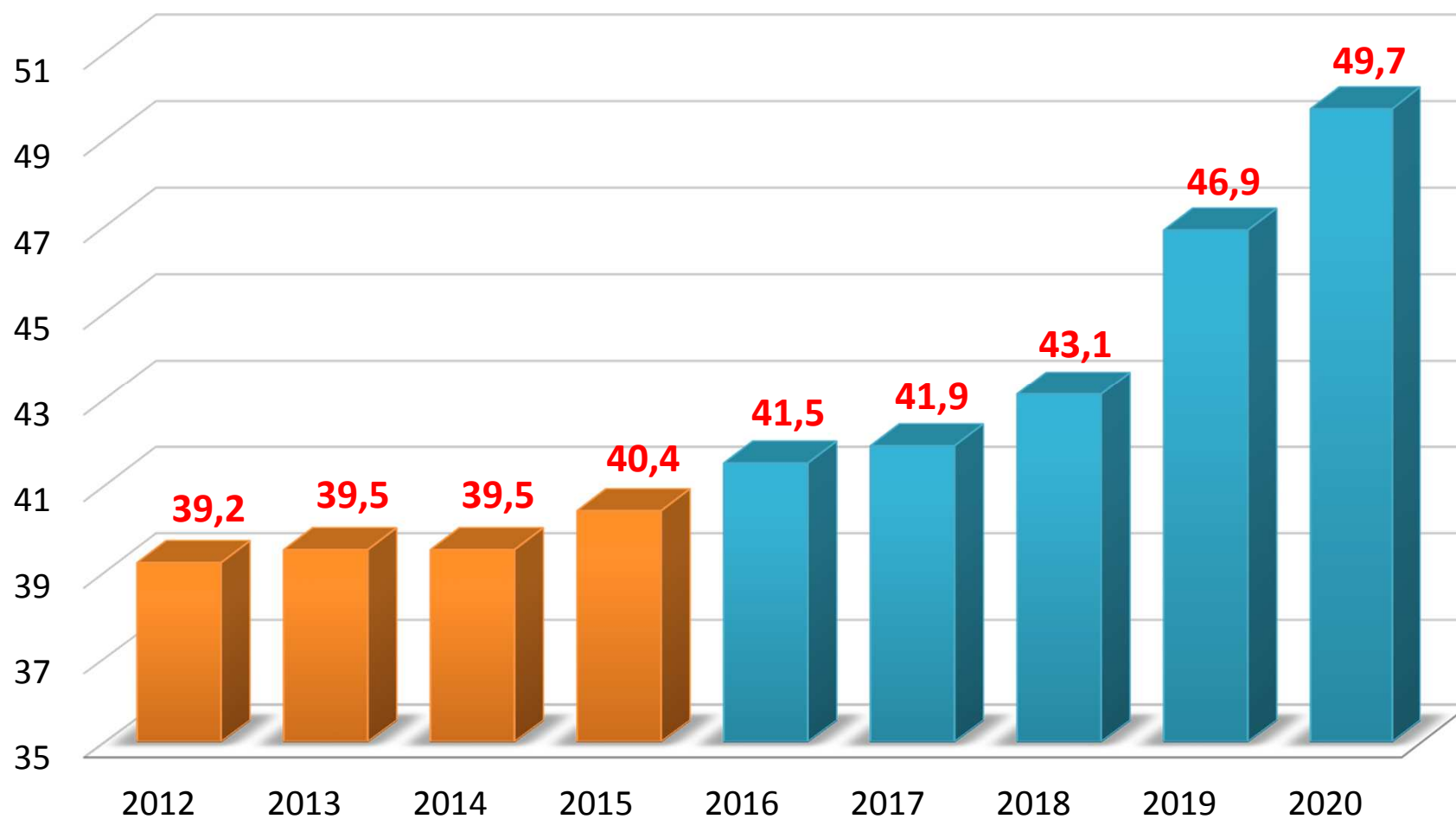
W projekcie ustawy budżetowej na rok 2020 zaplanowano subwencję oświatową w kwocie blisko 50 mld zł (49,7 mld zł). To kolejny wzrost środków na edukację. Subwencja będzie wyższa o 6 proc. w stosunku do 2019 roku. Od roku 2015 wzrosła ona w sumie o ok. 9,4 mld zł.

Subwencja oświatowa

KURATORIUM OŚWIATY
W BYDGOSZCZY

Kwota części oświatowej subwencji ogólnej (w mld zł)

Środki finansowe na zadania oświatowe dla JST

Programy realizowane przez Ministerstwo Edukacji samodzielnie bądź we współpracy z innymi resortami, które wspomagają proces dydaktyczny i wychowawczy w szkołach:

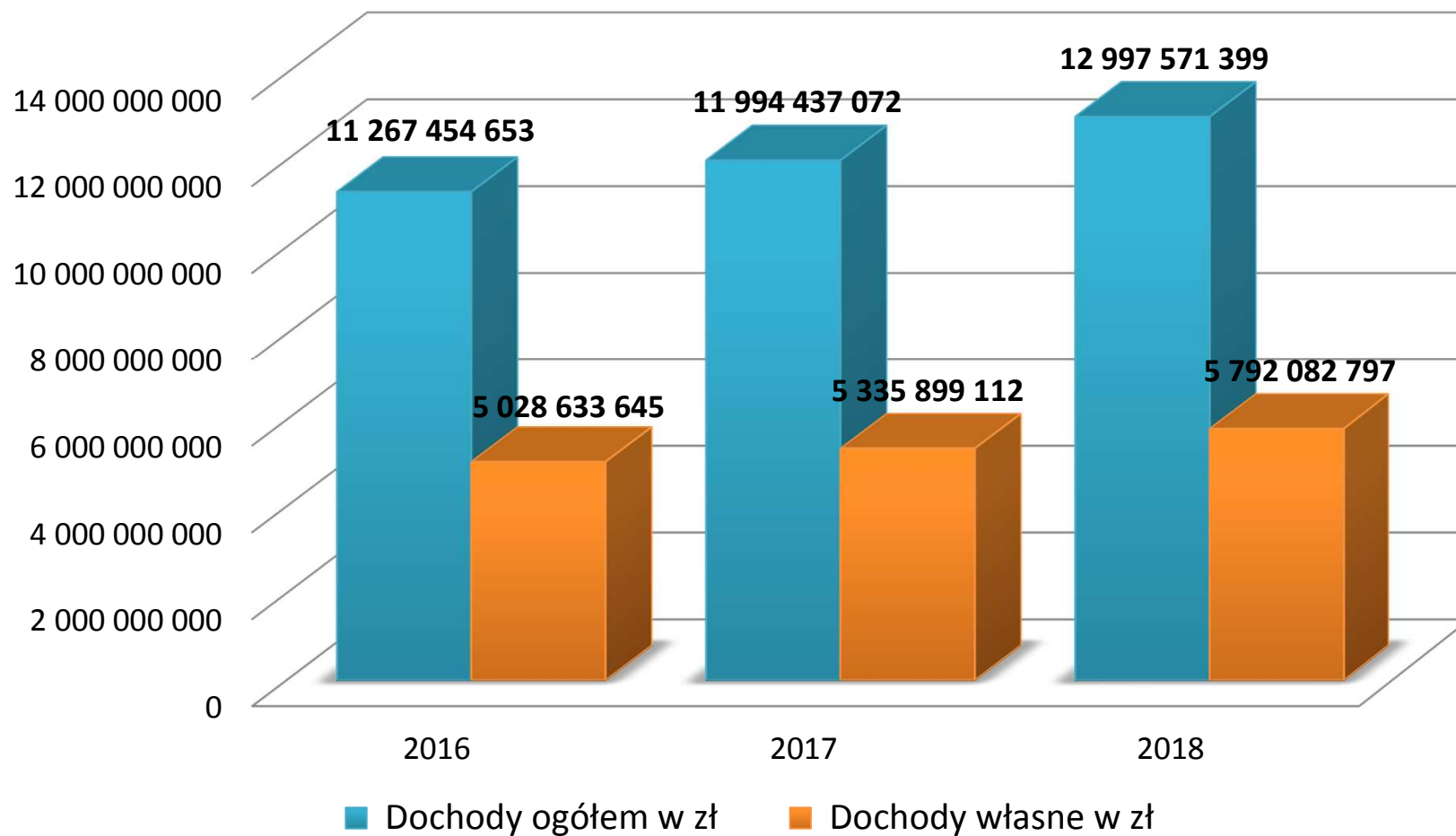
Rządowy program „Aktywna Tablica” - w latach 2017-2019 za pośrednictwem samorządów do szkół trafiło **165,2 mln zł**.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, realizowany przez MEN we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego - w latach 2016-2019 do samorządów trafiło prawie **105 mln zł** (104,9 mln zł).

Rządowy program „Posiłek w domu i w szkole”, na którego realizację do 2023 r. rząd przeznaczy **200 mln zł**. W 2019 r. samorzady otrzymały już ok. 40 mln zł na odbudowę stołówek i szkolnych jadalni.

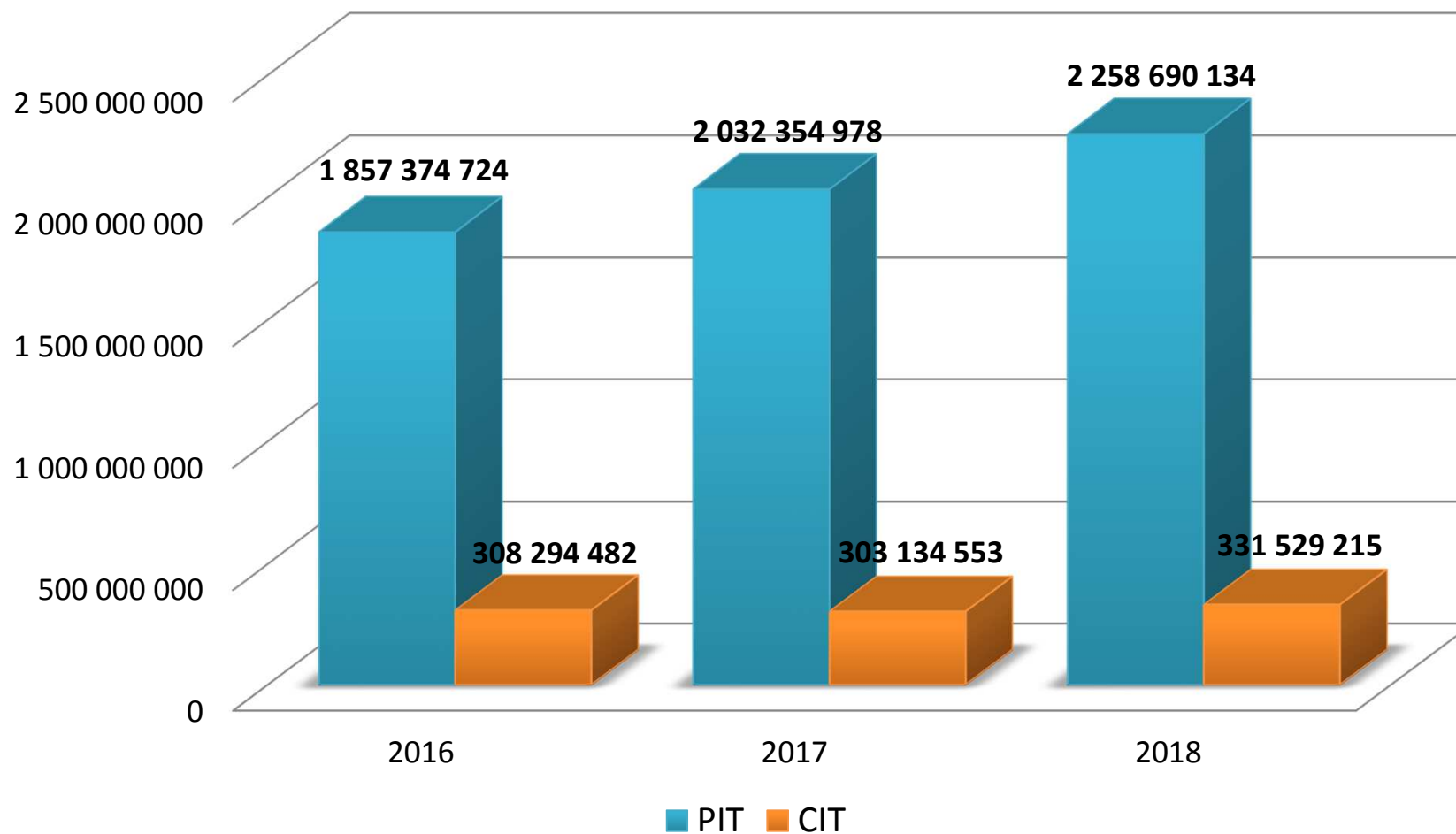
Dochody JST w województwie kujawsko-pomorskim

Dochody ogółem i dochody własne w latach 2016-2018 w zł

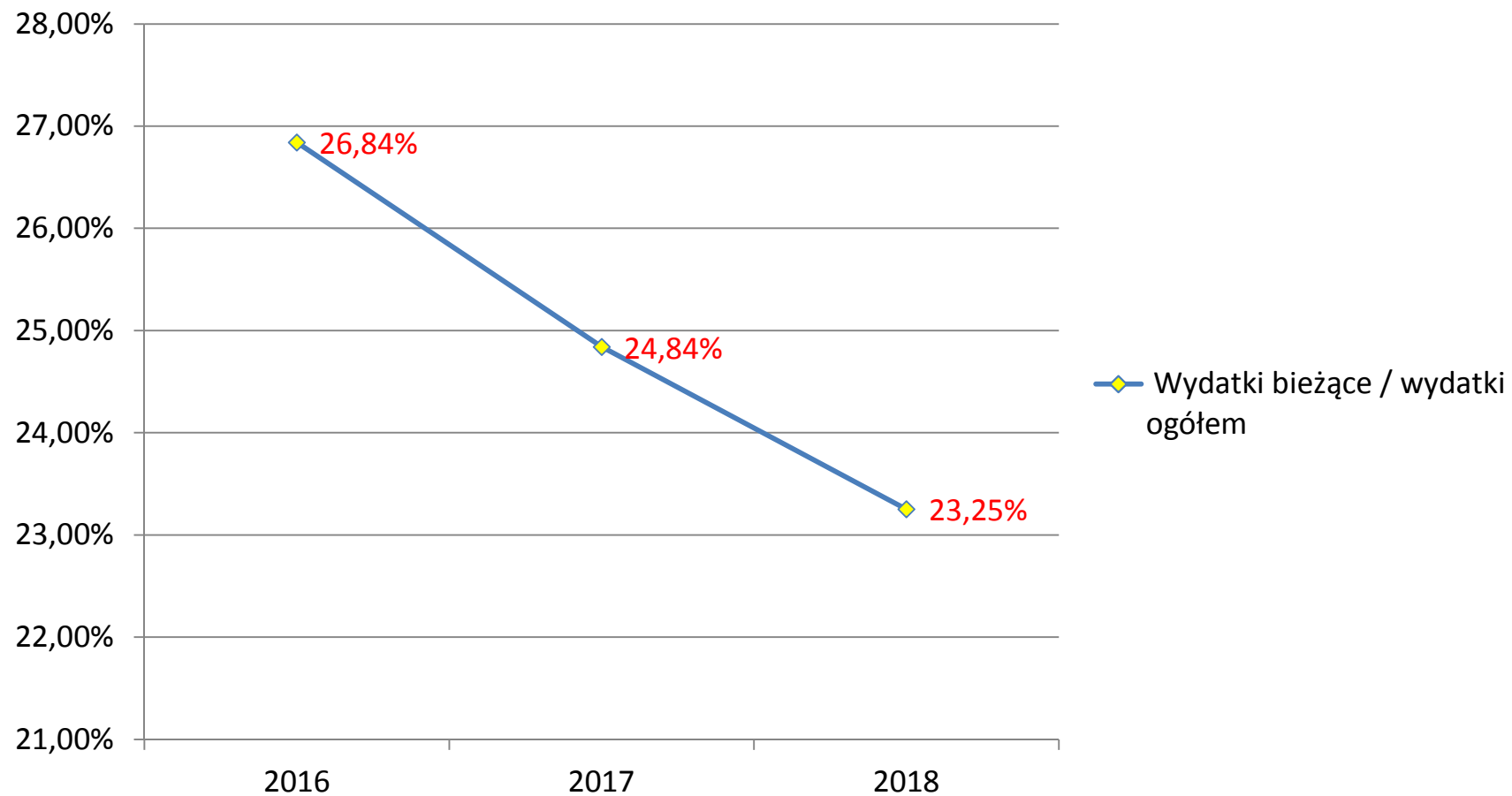
Dochody JST w województwie kujawsko-pomorskim

Udział w dochodach z PIT i CIT w latach 2016-2018 w zł

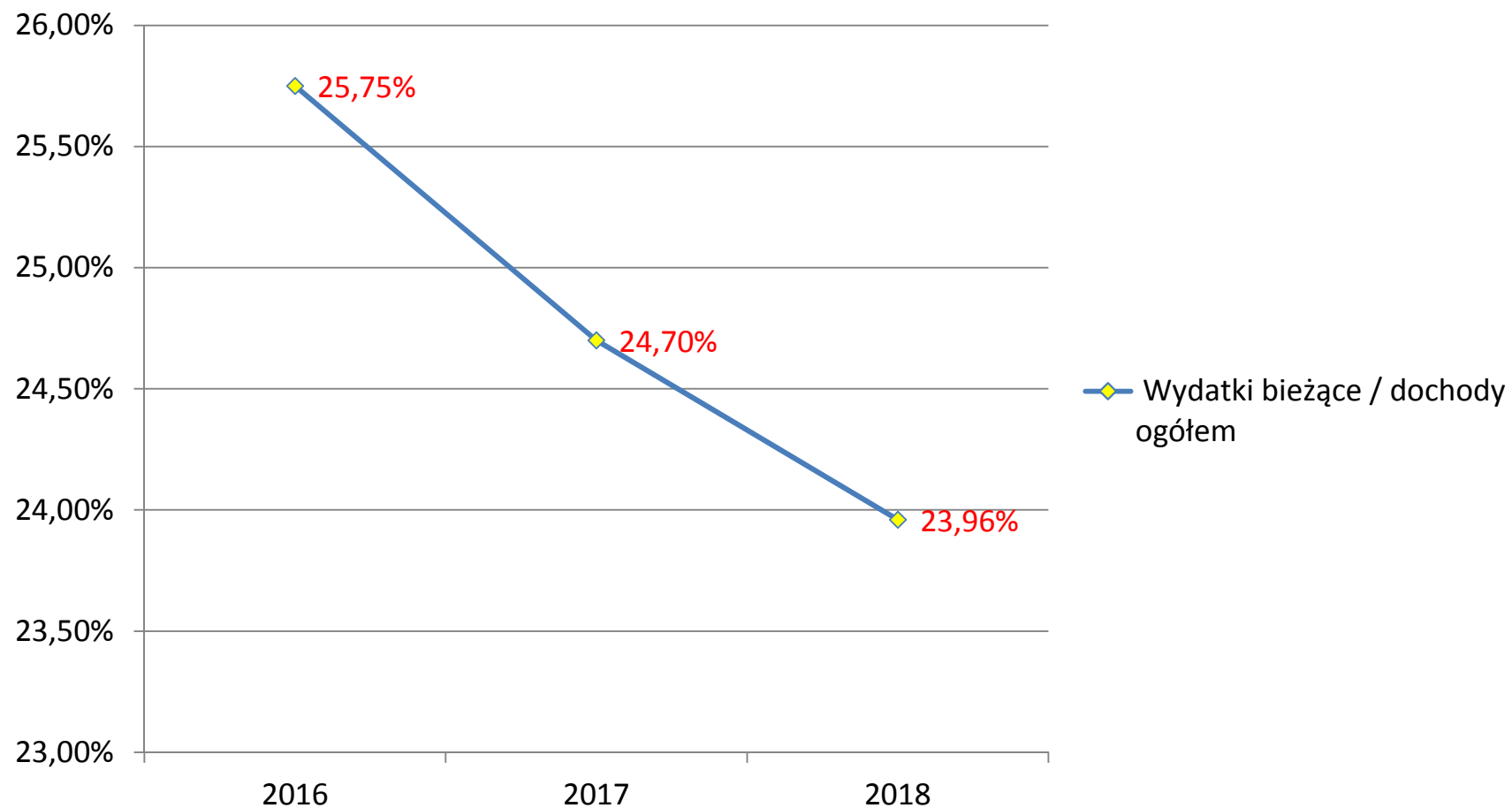
Dochody JST w województwie kujawsko-pomorskim

Udział wydatków bieżących na oświatę w wydatkach ogółem w latach 2016-2018

Dochody JST w województwie kujawsko-pomorskim

Udział wydatków bieżących na oświatę w dochodach ogółem w latach 2016-2018

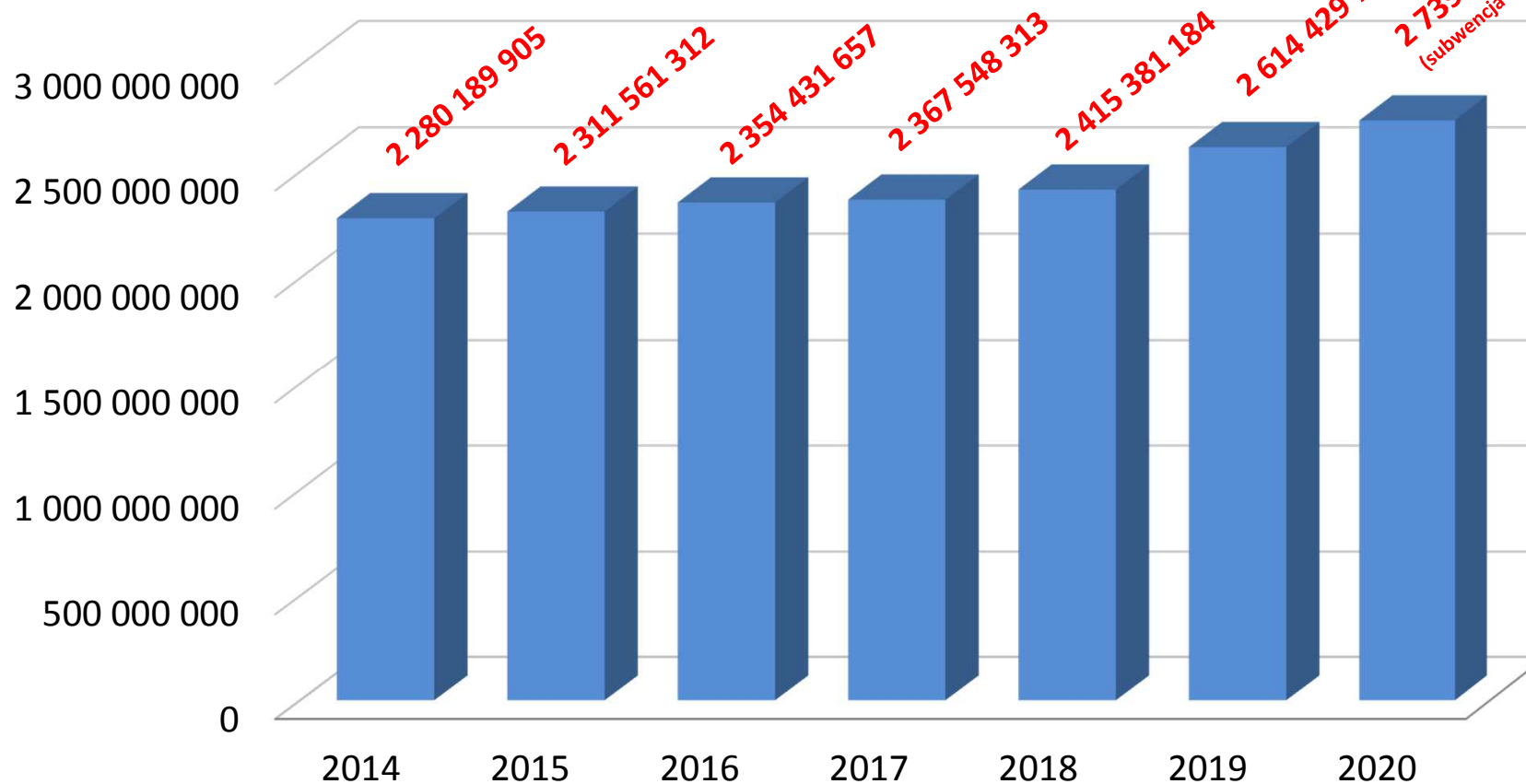

Subwencja oświatowa dla JST w województwie kujawsko-pomorskim

KURATORIUM OŚWIATY
W BYDGOSZCZY

Subwencja oświatowa w zł
(z uwzględnieniem zmniejszeń oraz środków uzyskanych z 0,4%
rezerwy tej części subwencji)

Podsumowanie dotyczące JST w województwie kujawsko-pomorskim

- Dochody JST systematycznie rosną. W latach 2016-2018 dochody j.s.t. wzrosły o 1 mld 729 mln zł, w tym dochody własne wzrosły o 763,5 mln zł.
- Maleje udział wydatków bieżących na oświatę zarówno w wydatkach ogółem jak i dochodach ogółem. W latach 2016-2018 udział wydatków bieżących na oświatę w wydatkach ogółem zmalał o 3,59%, a w dochodach ogółem o 1,79%.
- Wzrasta subwencja oświatowa. W latach 2016-2019 subwencja oświatowa wzrosła o 260 mln zł. Subwencja wstępna na 2020 rok jest o 324 mln 400 tys. zł większa od tej w 2018 r. (o 125 mln 360 tys. zł większa od tej w 2019 r.).
- JST prawidłowo wykonują swoje zadania oświatowe wynikające z przepisów prawa. Z należytą starannością dbają o bazę lokalową szkół i placówek oraz wyposażenie sal lekcyjnych i pracowni - modernizują i remontują budynki szkolne, budują nowe obiekty szkolne i przedszkolne, place zabaw oraz infrastrukturę sportową, skutecznie zabiegając przy tym o środki zewnętrzne. Dodatkowo realizują liczne zadania ponadstandardowe: stypendia, nagrody za szczególne osiągnięcia dla uczniów i nauczycieli, granty oświatowe dla szkół, dofinansowanie rozwoju aktywności fizycznej dzieci i młodzieży, programy wspierające uczniów szczególnie uzdolnionych, itp.

Marek Gralik
Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty

KURATORIUM OŚWIATY
W BYDGOSZCZY

ul. Konarskiego 1-3
85-066 Bydgoszcz
tel. 523497605, kurator@bydgoszcz.uw.gov.pl